

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่อง มาลัยสูตร ได้ศึกษาจากต้นฉบับคัมภีร์ใบลานเลขที่ ๒๔๓ / ๑ - ๕ ที่ค้นพบจากหอสมุดแห่งชาติวังมณฑลพิษณุโลก จังหวัดจันทบุรี จารด้วยอักษรขอม ภาษาบาลีและภาษาไทย จำนวนทั้งหมด ๕ ผูก ได้แก่

ฉบับเลขที่ จบ.บ. ๒๔๓ / ๑ พระมาลัยสนทนากับด้วยพระอินทราธิราช ผูก ๑

ฉบับเลขที่ จบ.บ. ๒๔๓ / ๒ คำพระยายมราชสนทนากับพระมาลัย ผูก ๒

ฉบับเลขที่ จบ.บ. ๒๔๓ / ๓ คำกระต่ายสนทนากับพระมาลัย ผูก ๓

ฉบับเลขที่ จบ.บ. ๒๔๓ / ๔ คำพระอินทร์สนทนากับพระ(มา)ลัย ผูก ๔

ฉบับเลขที่ จบ.บ. ๒๔๓ / ๕ คำพระศรีอารียสนทนากับพระมาลัย ผูก ๕

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องมาลัยสูตร พบว่า ทางด้านเนื้อเรื่องนั้น มาลัยสูตรมีโครงเรื่องเหมือนกับมาเลยุทเวตุดเรวตฤ พระมาลัยคำหลวง พระมาลัยกลอนสวด มาลัยตัน มาลัยปลาย (ภาคเหนือ) และมาลัยหมื่นมาลัยแสน (ภาคอีสาน) แต่มีรายละเอียดของเรื่องราวแตกต่างไปจากเรื่องพระมาลัยสำนวนต่าง ๆ ดังกล่าวมาก กล่าวคือ กวีได้เพิ่มเติมความเป็นรายละเอียดปลีกย่อยในภาคคนรัก ภาคโลกมนุษย์ และภาคสวรรค์ ทำให้เรื่องมาลัยสูตรมีเนื้อหาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ด้านลักษณะคำประพันธ์ พบว่า เนื้อความส่วนใหญ่กวีแต่งด้วยร้อยแก้ว โดยเฉพาะในตอนที่ตัวละครสนทนา อธิบาย และชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีข้อความยาว ๆ อย่างไรก็ตามยังพบว่าเนื้อความตอนที่เป็นกรณีนำเริ่มเรื่องของทุกผูกและในบทสนทนาบางตอนมีลักษณะเป็นร้อยแก้วที่มีสัมผัสคล้ายร้อยยาวปรากฏอยู่ด้วย

ด้านตัวละคร พบว่า มีตัวละครสำคัญทั้งหมด ๕ ตัว ได้แก่ พระมาลัย พระยายมกระต่าย พระอินทร์ และพระศรีอารีย โดยตัวละครทั้งหมดเหล่านี้ได้มีบทบาทร่วมกันในการสนทนาสาระหลักธรรมเพื่อแสดงให้ผู้อ่านผู้ฟังเห็นทางเลือกของการกระทำ ทั้งที่เป็นอกุศลกรรม (บาป) และกุศลกรรม (บุญ) อีกทั้งยังเป็นผู้ร่วมกันแสดงแนวความคิดสำคัญของเรื่องที่กวีต้องการนำเสนอ นั่นคือ มนุษย์ควรละเว้นจากบาป หมั่นทำบุญ และอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์

ด้านกลวิธีการประพันธ์ มาลัยสูตรดำเนินเรื่องตามรูปแบบของวรรณกรรมพุทธศาสนา คือ มีการตั้งคาถาภาษาบาลีไว้ตอนต้นและมีการยกคาถาภาษาบาลีสั้น ๆ แทรกไว้ในเนื้อหา แล้วแปลอธิบายขยายความในลักษณะของการปูจาวลีสนา(การถามการตอบ) อีกทั้งยังมีการแทรกเรื่องเล่าเพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้เนื้อหาของเรื่องมีเอกลักษณ์และแปลกไปจากวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยฉบับอื่น ด้านการใช้ถ้อยคำภาษาส่วนมากใช้คำที่เรียบง่าย มีการใช้คำภาษาปาก คำภาษาโบราณ และคำที่สื่อน้ำเสียงของตัวละคร

ด้านการเทศน์วรรณกรรมเรื่อง มาลัยสูตร พบว่า ในปัจจุบันที่วัดดาวดึงษารามมีการนำวรรณกรรมเรื่องมาลัยสูตร ฉบับสำนวนเทศน์นี้มาใช้ร่วมกับวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยกลอนสวด ด้วยการนำลักษณะเด่นของการเทศน์และการสวดพระมาลัยมาใช้ร่วมกัน จึงกลายเป็นการเทศน์มาลัยสูตรแบบแทรกการสวดลำนำ ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความแปลกใหม่ในด้านรูปแบบของการนำเสนอ ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ฟังเป็นอย่างดี

ด้านหลักคำสอน กวีได้สอดแทรกคติคำสอนเรื่องเกี่ยวกับทาน ศีล วัตนะ ๓ ไตรลักษณ์ และอริยมรรค เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติธรรมในระดับโลกียะ โดยมีจุดมุ่งหมายขั้นต้นที่การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในชาติปัจจุบัน จุดมุ่งหมายขั้นกลางที่ การได้เสวยผลความสุขอยู่บนสวรรค์ และจุดมุ่งหมายสูงสุดที่ การได้เกิดทันศาสนาพระศรีอริย์ นอกจากนี้เรื่องมาลัยสูตรยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม นรก สวรรค์ และศาสนายุคพระศรีอริย์ได้อย่างชัดเจน โดยความเชื่อเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนา ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังคงฝังแน่นอยู่ในจิตใจของคนไทยชาวพุทธอยู่

ด้านอิทธิพลของเรื่องมาลัยสูตร พบว่า มีอิทธิพลต่อการแสดงออกในรูปของจิตรกรรม ประเพณีและพิธีกรรม กล่าวคือ ในด้านจิตรกรรม ได้มีการแทรกแนวความคิดเรื่องพระมาลัยลงไปในภาพไตรภูมิตอนบรรยายถึงนรก ดังปรากฏบนภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดดุสิตาราม นอกจากนี้ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดระฆังโฆสิตาราม ยังได้แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยได้เข้าไปมีอิทธิพลแทนที่ไตรภูมิ เพราะปรากฏเรื่องราวของพระมาลัยทั้งในตอนพระมาลัยเสด็จโปรดสัตว์นรก และพระมาลัยเสด็จไปนมัสการพระเจดีย์จุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ส่วนทางด้านประเพณีและพิธีกรรมนั้น มาลัยสูตรมีอิทธิพลต่อการเกิดประเพณีการเทศน์มหาชาติ ประเพณีการเทศน์พระมาลัย ประเพณีการถือกรวยดอกไม้ และประเพณีการทำบุญกวาดน้ำอุทิศส่วนกุศล ซึ่งประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้ พุทธศาสนิกชนชาวไทยยังถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยฉบับต่าง ๆ ได้แก่ มาเลย์ย เทวทูตเรวตฤ พระมาลัยคำหลวง พระมาลัยกลอนสวด มาลัยตันมาลัยปลาย (ภาคเหนือ) มาลัย หมีนมมาลัยแสน (ภาคอีสาน) และมาลัยสูตร ฉบับสำนวนเทศน์ปฐชาวิสัยนา เพื่อแสดงให้เห็นถึง ลักษณะร่วมและลักษณะต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยแต่ละฉบับ

๒. ควรศึกษาวรรณกรรมเป็นเอกสารโบราณ เพราะวรรณกรรมเหล่านี้สามารถสะท้อน ให้เห็นถึงสภาพสังคม ความเชื่อ ค่านิยมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ ภูมิปัญญาของไทยให้รู้จักกันอย่างกว้างขวาง